

**TARIM ÖĞRENİMİNİN 180. YILINDA
TARIM VE GIDA KRİZİNİN NEDENİ UYGULANAN POLİTİKALARDIR**

**10 OCAK 2026
BASINA VE KAMUOYUNA**

Bilim ve tekniği; tarım alanlarına, köylere, tarım ve gıda işletmelerini de içerisine alan tüm ilgili üretim süreçlerine taşıyan kadim tarım öğreniminin başlamasının 180. yılındayız.

10 Ocak törenlerinde Akın Özdemir'in şu veciz sözünü anmamak olmaz. 1973 yılında, öğrenci temsilcisi olarak Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde 10 Ocak Tarımsal Öğretim töreninde, söz verilmek istenmemesi üzerine direnir ve şunları söyler: "İnsanı aç, toprağı aç, hayvanı aç olan bir ülkede kutlama yapılmaz, olsa olsa hesaplaşılır."

Genç bir ziraat mühendisi olarak, tarımdaki sömürüye son vermek için mücadele ederken, demokratik halk kooperatifçiliği ve kır yoksullarının örgütlenmesi mücadelesi içinde Adana ZMO ve ADAKO BİRLİK başkanırken 33 yaşında katledilen Akın Özdemir mücadeleye ışık olmaya devam ediyor. Toprağımızı, suyumuzu, tohumumuzu, hayvan varlığımızı, kır nüfusumuzu, halkı ve gıda ürünlerimizi korumak için mücadele etmeye, örgütlenmeye, doğruları söylemeye devam edeceğiz.

Her geçen yıl daha da artan tarımsal eğitim ve öğretimdeki sorunlar ve buna bağlı olarak tarım ve gıda sektörlerinde yaşanan olumsuzluklar nedeniyle kutlama yapmak yerine bu günü dikkat çekmek, tarımda yaşanan sorunlara farkındalık oluşturmak ve çözüm önerilerimizi paylaşmak üzere ülke sathında etkinlikler yaparak değerlendiriyoruz. Bu anlayışla Tarım Öğreniminin başlangıcının 180. Yıl dönümünü anıyoruz.

10 Ocak 1846 tarihinde İstanbul'da bugünkü adı ile Yeşilköy semtinde bulunan Ayamama Çiftliği'nde kurulan Mekteb-i Zirai Şahane (İroniktir, şu anda yerinde Dünya Ticaret Merkezi bulunmaktadır) ile ülkemiz topraklarında tarım eğitimi başlamış, bugün değişik isimler altında 48 Ziraat Fakültesi bulunmaktadır.

10 Ocak Günü'nü kapsayan hafta ülkemizde "Tarım Haftası" olarak kutlanmaktadır.

Bugünkü anlamıyla yükseköğrenime eşdeğer olan 1891 tarihinde Bursa Ziraat Mektebi ile 1893 tarihinde de İstanbul Halkalı Ziraat Mektebi açılmıştır. Bu mektebin adı Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebi'dir. Daha sonra Ankara'da Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuş ve kurumun çok modern binaları ve laboratuvarları kısa zamanda tamamlanmış ve çağdaş anlamda Türkiye'nin ilk yükseköğretim kurulu olarak 30 Ekim 1933 yılında açılmıştır. 1946 yılında çıkarılan Üniversiteler Yasası ve 1948 yılında çıkarılan Üniversiteler Ek Yasası ile Yüksek Ziraat Enstitüsü, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi haline gelmiştir. 1955 yılında Ege, 1957 yılında Atatürk, 1967 yılında Çukurova Ziraat Fakülteleri açılmıştır.

Halkalı Ziraat Mektebi müfredatına daha sonra ormancılık ile ilgili dersler de eklenerek okulun adı Halkalı Ziraat ve Orman Mekteb-i Âlisi olarak değiştirilmiştir. Böylece, orman

memurları da bu okulda yetiştirilmeye başlanmıştır. İkinci Meşrutiyet'ten sonra bu okuldaki ormancılık dersleri yetersiz görülerek 1910'da Orman Mekteb-i Âlisi kurulmuş ve ormancılık eğitimi bu okuldan ayrılmıştır. Halkalı Ziraat Mektebi, 2001-2002 öğrenim yılından itibaren Zirai Üretim İşletmesi ve Peyzaj Meslek Lisesi adıyla eğitime devam etmiştir. 2005 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile kapatılmış, binası on yıllığına İlim Yayma Vakfı'na tahsis edilmiştir. Okulun binası 2011-2012 eğitim yılında hizmete giren "İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi"nin Kampüsü olarak kullanılmaktadır. Böylece ülkemiz tarım eğitiminin başlamasına dair hafıza tamamen ortadan kalkmıştır.

Ülkemizde tarımsal üretimde yaşanan kriz ve durdurulamayan gıda fiyat artışları; iklim değişikliği, kuraklık, pandemi, lojistik sorunları, petrol fiyatları, kur artışı, siyasi krizler ve savaşlar gerekçe gösterilerek açıklanamaz. 12 bin yıl önce Tarım kültürünün başladığı Anadolu topraklarında oluşan büyük tarımsal bilgi birikimine rağmen eğitim, istihdam, örgütlenme, üretim ve pazarlama planlaması yapmayan, tarımsal varlıkları kamusal müşterekler olarak görmek yerine rant olarak gören piyasacı politika tercihleri ile ancak açıklanabilir.

Tarımda yaşanan kriz; girdi maliyetlerindeki artışa bağlı olarak, azalan üretim ve arzın iç talebi karşılayamaması, birçok üründe yaşanan yeterlilik oranı düşüşleri ve alım gücünün azalması, tarım ve gıda ürünlerine erişimde kamucu olmak yerine piyasacı politika tercihleri gibi birçok faktörün bütünsel etkisi ile tezahür etmiştir.

TÜİK'in 2025 yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırmasına göre; Türkiye'de en az 17 milyon 821 yurttaş temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak kadar yoksul. Yoksulluk oranı yüzde 21,2'ye yükselirken, her 10 yurttaştan 2'si yoksul hale gelmiştir. Yoksulluk sınırı 2014 yılına göre tam 12 kat artmıştır. 2. Dünya Savaşı yıllarında yaşanan kıtlıktan bugüne, Cumhuriyet tarihinde ilk kez ve bu kadar büyük bir nüfus, açlık sınırının altında verilen ücret ile satın alma gücünü yitirmiş dengeli, yeterli ve güvenli gıdaya erişememektedir. Bunun adı beslenme krizidir. Hemen önlem alınmalı, ihtiyaç sahiplerine erişim olanakları sağlanmalı, orta ve uzun vadede sorunun ortadan kaldırılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

1980'li yıllarda, ülkemizde, tarımda da uygulanmaya başlanan tarımsal KİT'leri özelleştiren, kamu kurumlarını işlevsizleştiren, tarımsal destekleri azaltan, küçük üreticiyi büyük şirketler karşısında korumasız bırakan, alanı tümüyle özel sektörün insafına terk eden, girdilerde ve ürünlerde dışarıya bağımlılığı artıran neoliberal tarım politikaları, 2000'li yıllarda çok daha sert uygulanmış, böylece bozulan mekanizmanın geri dönüşüm ve onarım maliyetleri çok büyümüştür.

Derinleşerek artan sorunların temel nedeni tercih edilen tarım eğitimini de kapsayan yanlış politikalar ve uygulamalarıdır.

80'li yıllarda devletin planlama ve destekleme öncelikleri sektörel bazda değişmiş Tarım arka planda bırakılmıştır. 2000'li yıllarda yoğunlaşan tarım, orman arazileri ve sulak alanların yok edilmesi, fiili uygulamalarla yanlış tarım, gıda, eğitim, istihdam, planlama, kentleşme, üretim ve pazarlama politikaları ile tarım sektörü 2025 yılı 3. Çeyreği itibarı ile %12,7 küçülme durumuna getirilmiştir.

Uzun yıllardan beri sanayileşme hedefi ile kaynaklar, sanayi ve tarım dışı sektörlerle aktarılmış olmasına rağmen 2025 yılı 3. Çeyrekte sanayi sektörü ancak yüzde 6,5 oranında ve hizmetler (inşaat sektörü dâhil) sektörü yüzde 4,6 oranında büyüme kaydederken, tarım sektörü yüzde 12,7 oranında daralma kaydetmiştir. Tarım sektörü feda edilmiş fakat sanayi sektörü hedeflenen büyümeyi gerçekleştirememiştir. Bu, tarım gıda sektörünü hafife alan yanlış temel politik tercih, gelineen noktada tarihi küçülme oranına neden olmuştur. 12,7'lik küçülme krizin ve tarımda çöküşün en belirgin göstergesidir.

Küçülmeye ve krize neden olan politikaları protesto ediyoruz. Tarım, orman, su ve doğal varlıklarımıza, gıdamıza ve gıda egemenliğimize sahip çıkıyoruz.

TÜİK verilerine göre tarım, Türkiye’de 2025’te en düşük gelirli sektör olmuştur. Tarımda yıllık ortalama esas iş geliri 237.461 TL olarak, asgari ücretin altında gerçekleşmiştir. Bu gelir miktarı, kır nüfusunda yaşanan azalmanın temel nedeni, üreticinin yaşadığı krizin istatistiksel doğrulaması ve açık göstergesidir.

Ülkemizde 2025 yılında yaklaşık 2 milyon m² alan Cumhurbaşkanı kararıyla orman statüsünden çıkarılmış ve imara açılacaktır. Orman içi açık alanların, ormanların ekolojik önemi göz ardı edilmiştir.

Bitkisel ve hayvansal üretimde yaşanan derin sorunlara karşın meralar ve tarım arazileri tarım dışına çıkarılmaya devam etmektedir.

Türkiye'deki 240 gölden 186'sı son 60 yılda tamamen kurumuş, geriye kalan göller de kuraklık ve aşırı kirlilik tehdidi altındadır.

Su yasası, hal yasası çıkarılamamış, havza bazlı tarımsal üretim planlaması yapılmamış, OVP’ler her yıl tekrara dönüşmüş, iki yıl ekilmeyen arazilerin kiralanmasının sonuçları belirsizliğini korumaktadır. Tarım sayımı, bilimsel ve teknik açıdan uyulması gereken esaslara uygun olarak yürütülmelidir.

Pandemi, iklim değişikliği, savaşlar, siyasi krizler karşısında uygulanan yanlış politikalar ekolojik güvenlik ve gıda güvencesi sorununu krize çevirmiştir. Tarım ürünlerinde yeterliliği, üretici ve tüketici çıkarlarını esas alan korumacı politikaların yaşama geçirilmemesi ile ekolojik kriz ve gıda krizine dönüşmüştür. Üretim yetersizliği, kur artışı ve yüksek enflasyonla belirginleşen ekonomik kriz ortamında dışa bağımlı hale getirilmiş olan tarımsal girdilerin temini desteklenmemiş, fiyatlarında yaşanan ve devam eden artışlar durdurulamamıştır.

Güvenli ve yeterli bir tarımsal üretim ile sağlıklı işleyen gıda rejimi sağlanamamış, üretim, üretici ve tüketici yerine piyasa öncelenmiş, tarım, orman ve gıda sektörlerine gerekli önem ve özen gösterilmemiştir. Yerli üretim ve üretici doğru, etkin ve yeterli desteklenmemiştir.

Tarım arazileri, meralar, sulak alanlar ve doğal varlıklar korunmamıştır.

Kuraklığa karşı etkili önlemler alınmamıştır.

Su fakirliği karşısında etkin sulama yatırımları ve su yönetim plan uygulamaları yeterince yapılmamıştır.

Arazi toplulaştırma ve alt yapı hizmetleri tamamlanmamıştır.

Tarımsal üretim girdilerin yerli üretimi yapılarak girdi maliyetleri düşürölmemiş, üreticiye ucuz girdi sağlanamamıştır.

Özelleştirilen ve özel sektöre devredildikten sonra bir kısmı kapatılan veya başarısız olanlar öncelikli olmak kaydı ile Tarım KİT'leri kamulaştırılmalıdır.

Mevcut su varlıkları ve tarım arazileri yaşanan krize rağmen en sert hükümlerle koruma alanları olarak ilan edilmelidir.

Tarım Bakanlığı yeniden yapılandırılmalı, Tarımsal kamu yönetimi güçlendirilmeli, sektörü kamucu bir anlayışla yönetecek ehliyetli ve liyakatlı kadrolar göreve gelmelidir. İlgili birimlere meslek dışı atamalar yapılmamalıdır.

Tarım arazileri ve meralar korunup, ıslah edilmemiş, geliştirilmemiş, amacı dışına çıkarılmaya devam edilmektedir.

Yem bitkileri ekim alanları artırılıp yeterli düzeye çıkarılmamıştır. Hayvan varlığı, et-süt üretiminde azalma ve fiyat artışları durdurulamamıştır.

Gıda tedarikinde zincir marketlerin piyasacı uygulamaları kontrol altına alınamamış, demokratik üretici ve tüketici kooperatifleri örgütlenmesi desteklenmemiştir.

Çiftçi yayım eğitim uygulaması yeniden hayata geçirilmelidir.

12 Eylül Askeri Darbesi ürünü antidemokratik YÖK sistemi kaldırılmamış idari, mali ve bilimsel üniversite özerkliği sağlanamamıştır.

İhtiyaç fazlası, yetersiz eğitim kadrosu ve mekanlar ile ziraat faköltesi ve tarımsal bölüm enflasyonu bulunmaktadır. Yılda yaklaşık 5.000 mezun verilmektedir. Üretim ile bütünleşmiş bilim ve teknoloji üreten, ıslah, kontrol, planlama, çiftçi eğitimi ve tarımsal üretimi yönetecek kadrolar yetiştirecek eğitim öğretim sistemi oluşturulmamış, eğitim öğretim sistemi ticarileştirilmiştir.

Atanamayan meslektaşlarımızın atanma sorunu, kadrolu ve güvenceli iş sorunu çözülememiş, işsiz veya farklı iş kollarında çalışan meslektaşların aldığı eğitimin kamu maliyesine olan yükü heba edilmiştir.

Kamu veya özel sektörde çalışan meslektaşlarımız ve emekli meslektaşlarımızın maaşları dünya standartlarının çok altında kalmış, insanca yaşayacakları bir düzeye yükseltilmemiştir.

Odalarımız ile SGK arasında yapılan Asgari Ücret Protokolü iptal edilmiş, çalışan meslektaşlarımız özel sektörün insafına terkedilmiştir.

Tarım danışmanlarının yıllardan beri süregelen mali ve özlük hak kayıpları giderilmemiştir..

Yatırım projelerinde Odalarımızın onayı ve mesleki denetim fonksiyonunu sürdürmesi engellenmiştir.

Çıkar odaklı, yanlış planlamalar ve politikalar, kontrolsüz uygulama tercihleri, bedeli halk tarafından ödenen, ekolojik yıkımlara ve ekonomik maliyetlere neden olmaktadır.

Çözüm üretilmeyen bu sorunlar, yaşanan krizi kronikleştirmektedir.

Bilim ve tekniği tarım alanlarına, köylere, tarım, gıda işletmelerine, üretim süreçlerine taşıyan kadim tarım öğreniminin başlamasının 180. yılında mücadele etmeye, doğruları söylemeye devam edeceğiz.

İSTANBUL TARIM PLATFORMU